

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 23/2017-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 12. decembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť Mariána Murína, Mútne 220, zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Garajom, MBA, Baštová 6, Kežmarok, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov Žilinského samosprávneho kraja konaných 4. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mariána Murína odmieta pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2017 doručená sťažnosť Mariána Murína, Mútne 220 (ďalej len „sťažovateľ“), podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 59 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov Žilinského samosprávneho kraja (ďalej len „samosprávny kraj“) konaných 4. novembra 2017 (ďalej len „voľby do orgánov samosprávneho kraja“) z dôvodu porušenia čl. 30 ods. 3 ústavy a § 22 ods. 6 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 180/2014 Z. z.“ alebo „zákon o voľbách“), ku ktorému malo dôjsť nezabezpečením zodpovedajúcich písacích potrieb voličom obcou.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ kandidoval ako nezávislý kandidát vo voľbách do orgánov samosprávneho kraja konaných 4. novembra 2017 na funkciu predsedu samosprávneho kraja. Sťažovateľ získal 19 425 hlasov z celkového počtu platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby predsedu samosprávneho kraja, čo predstavuje 10,34 % platných hlasov voličov. Za predsedníčku samosprávneho kraja bola zvolená kandidátka Ing. Erika Jurinová [KDH, NOVA, OKS, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OĽANO), SaS] so ziskom 82 034 hlasov, ktorú sťažovateľ označil v sťažnosti ako odporkyňu.

3. K dôvodom namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov samosprávneho kraja sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti uviedol:

«Ústava SR vo svojom ustanovení čl. 30 ods. 3 zakotvuje všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, teda že aktívne volebné právo môžu vykonávať všetci obyvatelia samosprávneho kraja, ktorým to umožňuje ustanovenie § 131 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva (ďalej len „zákon“), že ich hlasy majú rovnakú váhu, a že môžu vykonať hlasovací úkon osobne.

Jednou zo základných podmienok zabezpečenia všeobecnosti, rovnosti a priamosti volieb je zabezpečenie materiálne - technického vybavenia volebných miestností a potrieb spojených s hlasovaním. Preto okrem iného, je pre hlasovací úkon voličov rovnako podstatné zabezpečenie hlasovacích lístkov Ministerstvom vnútra SR, ako aj písacích potrieb, bez ktorých sa hlasovací úkon nedá realizovať.

Podľa § 22 ods. 5 a 6 zákona sa písacie potreby zabezpečujú obcou, v ktorej sa volebná miestnosť nachádza. Podľa § 24 ods. 2 veta druhá zákona komisia vydá voličovi hlasovacie lístky a obálku, čo potvrdí volič podpisom. Právny poriadok SR však žiadnym spôsobom neupravuje odovzdanie písacej potreby nevyhnutnej na vykonanie aktu hlasovania voličovi, neupravuje to, či taká písacia potreba je na mieste určenom na hlasovanie voličovi k dispozícii, ba dokonca ani to, aká je technická požiadavka na písaciu potrebu, resp. čo je to písacia potreba.

V rámci celého územia Žilinského kraja nie je možné zistiť, akým spôsobom obce zabezpečovali písacie potreby, či ich vôbec zabezpečili, a či aj takto zabezpečené písacie potreby boli funkčné tak, aby ich rys na hlasovacom lístku zotrval v takej podobe, ako to volič realizoval hlasovacím úkonom. Na trhu sú totiž verejne dostupné perá, ktorých atrament je po istom čase voľným okom neviditeľný. O vadnosti, resp. absencii písacích potrieb v napadnutých voľbách svedčí aj skutočnosť, že z výsledkov volieb vyplýva vysoký podiel hlasovacích lístkov, ktoré boli neplatné.»

4. Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domnieva, že „pri voľbách do samosprávnych krajov dňa 04.11.2017... došlo k zjavnému porušeniu zákona a Ústavy SR, nakoľko obce nezabezpečili voličom zodpovedajúce písacie potreby, ktoré by preukázateľne boli vhodné k účelu hlasovania, a teda označenia čísel zvolených kandidátov na predsedu Žilinského samosprávneho kraja, alebo poslancov do jeho zastupiteľstva krúžkom tak, aby bol tento spôsob hlasovania opticky viditeľný pri sčítaní volebných hlasov.

Rovnako neexistuje dôkaz o tom, že zodpovedajúca písacia potreba bola voličom vo volebných miestnostiach v Žilinskom kraji odovzdaná, a teda im bola k dispozícii rovnako ako obálka a hlasovací lístok. Z toho dôvodu bolo vykonanie aktu hlasovania neodkontrolovateľné.

Tieto zistenia majú zásadný vplyv na výsledky volieb, pretože existujú dôvodné pochybnosti o tom, že zverejnené výsledky volieb sú skutočným odrazom vôle zúčastnených voličov. V danom prípade došlo týmto postupom k porušeniu čl. 30 ods. 3 Ústavy SR a § 22 ods. 6 zákona.“

5. Sťažovateľ preto navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Volby do orgánov samosprávnych krajov konané dňa 04.11.2017 na celom území Žilinského samosprávneho kraja vyhlasuje Ústavný súd za neplatné.“

II.

6. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Volebná sťažnosť musí obsahovať obligatórne náležitosti predpísané v § 20 a v § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy...

Volebná sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 zákona o ústavnom súde musí podľa § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde obsahovať aj

a) vyjadrenie sťažovateľa o tom, či napáda voľby na celom území Slovenskej republiky, alebo len v určitom volebnom obvode; kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode,

b) dôvody, pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov,

- c) údaje a dôkazy o tom, že je oprávneným navrhovateľom podľa § 59; to neplatí v prípade navrhovateľov uvedených v § 18 písm. a) až e),
- d) návrh na rozhodnutie vo veci podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

9. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že len hrubé alebo závažné porušenie alebo opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou na uplatnenie právomoci ústavného súdu, ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietat', ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03 a PL. ÚS 35/03). Súčasťou zákonných náležitostí sťažnosti sú totiž aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 180/2014 Z. z., platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím sťažnosti. Preto je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne možné, prípadne pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie zákona o voľbách, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený (m. m. PL. ÚS 3/2010).

10. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní volebnej sťažnosti sťažovateľa zistil, že táto v predloženom znení neobsahuje všetky obligatórne náležitosti ustanovené v § 20 a v § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre volebné sťažnosti, najmä pokiaľ ide o požiadavku označenia dôkazov. Sťažovateľom tvrdené dôvody neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov samosprávneho kraja sú založené na domnelom a hypotetickom porušení ústavy a zákona o voľbách bez označenia konkrétnych dôkazov, ktoré by boli spôsobilé ich aj preukázať. Tvrdenia sťažovateľa o neústavnosti a nezákonnosti uskutočnených volieb sú len v rovine podozrení, domnienok a špekulácií,

ktoré podľa sťažovateľa vyplývajú len zo samotného faktu vysokého podielu neplatných hlasovacích lístkov odovzdaných vo voľbách do orgánov samosprávneho kraja, nie sú však podložené jediným konkrétnym dôkazom. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj keď ústavný súd v konaní vo volebných veciach je skutkovým súdom, jeho činnosť v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže dopĺňať, či dokonca nahrádzať procesnú aktivitu sťažovateľa, prípadne úkony právnej služby, ktoré má vykonať advokát.

11. Vzhľadom na uvedené ústavný súd uzavrel, že sťažovateľ neoznačil ani nepredložil konkrétne a kvalifikované dôkazy v zmysle § 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde, ktoré by boli spôsobilé preukázať ním uvádzané dôvody nezákonnosti, resp. neústavnosti volieb do orgánov samosprávneho kraja.

12. Z týchto dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní volebnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

13. Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľa nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010).

Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie

sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2017